

Nr 66.

Godkänd av första kammaren den 14 april 1923.

Godkänd av andra kammaren den 17 april 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående nedbringande av kostnaderna för gymnastikinspektionen vid folkskolorna.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6.)

(Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2.)

Till Konungen.

Uti särskilda inom riksdagen väckta motioner har framhållits att kostnaderna för gymnastikinspektionen vid folkskolorna vore oskäligt stora samt att åtgärder borde vidtagas för nedbringande av desamma.

Kostnaderna för gymnastikinspektörernas ifrågavarande verksamhet hava under de senare åren i påfallande grad stegrats, i det att utgifterna härför, vilka år 1919 slutade å ett belopp av 49,000 kronor, år 1920 belöpte sig till 86,000 kronor och för år 1921 uppgingo till icke mindre än 105,000 kronor, allt i avrundade tal.

Denna påfallande kostnadsstegring har föranlett riksdagens revisorer, att i den av dem avgivna berättelse för år 1922 — med framhållande av att planläggningen av inspektionsresorna i allmänhet icke syntes hava skett på sådant sätt, att kostnaderna hållits inom rimliga gränser — ifrågasätta, huruvida icke för kostnadernas nedbringande gymnastikinspektörernas åligganden skulle kunna i väsentlig del överflyttas på folkskolinspektörerna, vilka i allt fall för sin tjänst måste vidtaga vidsträckt inspektionsresor.

Det må framhållas, att gymnastikinspektörernas arbetsuppgifter icke äro begränsade till allenast gymnastikundervisningen, utan omfatta hela den gren av läroanstalternas verksamhet, som med en gemensam benämning kallas fysisk fostran, och äro icke blott av inspekterande utan jämväl och i lika hög

grad av rådgivande och undervisande art. Då samtliga de nuvarande inspektörerna hava fackutbildning på ifrågavarande område, är kravet på sakkunskap för närvarande väl tillgodosett, och det lär icke kunna bestridas att, med hänsyn till resultatet av verksamheten, den nuvarande inspektionen på ett stort sett tillfredsställande sätt fyllt sina uppgifter. Att emellertid de av samma verksamhet betingade resekostnaderna i vissa fall varit förhållandevis höga, lär icke lika litet kunna bestridas, och riksdagen är till fullo ense med motionärerna därom, att det sålunda anmärkta förhållandet påkallar en undersökning, huruvida icke kostnaderna för densamma må kunna nedbringas.

Såsom av statsrevisorerna påpekats, torde en av de förnämsta anledningarna till de höga kostnaderna vara att finna i bristande planmässighet vid anordnandet av inspektionsresorna, och botemedlet skulle således vara att söka i en omsorgsfullare planläggning av desamma. Med bibehållande av den nuvarande organisationen i helt oförändrat skick torde emellertid ett ur kostnadshänsyn fullt tillfredsställande anordnande av verksamheten ej kunna ernås. Inspektörerna, vilka icke åtnjuta avlöning utan allenast rese- och traktamentsersättning, innehava i regel ordinarie tjänstebefattningar, och det är alltså uppenbart, att deras verksamhet måste ordnas med hänsyn tagen i första hand till de krav, som utövningen av de ordinarie tjänstebefattningarna ställa på sina innehavare. Det torde förden skull icke kunna undvikas, att det, på sätt erfarenheten ock givit vid handen, måste inträffa, att den önskvärda kontinuiteten i verksamheten icke alltid kan ernås, och att i följd härav ett större antal resor måste av vederbörande inspektör företagas än som eljest skulle varit nödigt.

I fråga om de åtgärder, som kunna vidtagas för nedbringande av ifrågavarande kostnader, kunna flera olika möjligheter komma i betraktande. Närmast till hands torde ligga att åtminstone tills vidare bibehålla den nuvarande organisationen, dock med överflyttande i den utsträckning sådant befinnes möjligt och lämpligt på folkskolinspektörerna av den egentliga inspektionsverksamheten. Gymnastikinspektörerna skulle alltså kvarstå såsom i huvudsak konsulterande och rådgivande myndighet. Härmed vill riksdagen icke hava uttalat, att gymnastikinspektörerna skulle betagas rätt att i de fall, sådant med hänsyn till förhanden varande förhållanden finnes erforderligt, personligen besöka särskilda läroanstalter, men det synes riksdagen antagligt, att gymnastikinspektörernas resor utan men för verksamheten genom senast ifrågasatta anordning skulle kunna väsentligen inskränkas, och detta allt mera i den mån organisationen av ifrågavarande verksamhet vid läroanstalterna vinner stadga, och folkskolinspektörerna kunna bibringas tillräcklig utbildning för och vana vid den nya uppgiften. Då såsom förut

påpekats folkskolinspektörerna i allt fall för fullgörande av sina tjänster måste företaga vidsträckta inspektionsresor, och inspektionen av undervisningen i fysisk fostran givetvis bör utföras i samband med övrig dem åliggande inspektion, torde härigenom avsevärda besparingar kunna ernås. I samma syfte torde möjligen ock ett lämpligare avpassande av inspektionsområdena och andra åtgärder av liknande art kunna verka.

Vidare är det tänkbart, att då huvudvikten i gymnastikinspektionen synes böra ligga i den upplysande och rådgivande verksamheten, denna uppgift kunde fyllas av särskilda konsulenter, medan folkskolinspektörerna i regel fullgjorde den egentliga inspektionen.

Förslag härom hava tidigare framförts, dels av 1922 års statsrevisorer, dels ock av den genom beslut den 9 juli 1915 förordnade gymnastikkommittén.

Denna kommittés förslag, som i princip biträtts av skolöverstyrelsen i den 22 december 1922 avgivet yttrande, avsåg att sätta vederbörande folkskolinspektörer i stånd att på ett tillfredsställande sätt inspektera den fysiska fostran inom sina respektive inspektionsområden genom att bereda dem tillgång till erforderlig sakkunskap. Denna rådgivande, upplysande och initiativtagande myndighet skulle representeras av särskilda befattningshavare, konsulenter i fysisk fostran. Efter kommitténs mening borde landet uppdelas i 10 konsulentdistrikt, ett vart med sin konsulent. I fråga om avlöningsförmånerna borde konsulenterna, som skulle helt tagas i anspråk av sina tjänster, närmast jämföras med folkskolinspektörerna.

Ett genomförande av kommitténs förslag i ovannämnda omfattning skulle, såsom även av skolöverstyrelsen framhållits, ur ekonomisk synpunkt ingalunda ställa sig fördelaktigare än den nuvarande gymnastikinspektionen. Riksdagen har emellertid ej kunnat övertygas om, att en så omfattande organisation, som den av kommittén och skolöverstyrelsen ifrågasatta, skulle vara erforderlig för att sätta vederbörande folkskolinspektörer i stånd att på ett tillfredsställande sätt fylla uppgiften såsom inspektörer för fysisk fostran. I varje fall synes en närmare prövning böra ägnas frågan, huruvida ej nyss angivna ändamål skulle kunna vinnas genom anställande av ett mindre antal konsulenter.

Någon bestämd utväg för uppnående av ett förbilligande av ifrågasatt inspektionsverksamhet anser sig riksdagen i frågans nuvarande läge icke böra förorda, utan har riksdagen i anslutning till motionernas syfte allenast velat angiva några av de uppslag, som vid en utredning av frågan synas böra bliva föremål för närmare omprövning. I detta sammanhang har riksdagen velat understryka, att betydelsen av en väl ordnad undervisning i fysisk fostran bör förbjuda varje eftersättande av vården om

denna undervisning. Efter riksdagens mening bör följaktligen den nuvarande gymnastikinspektionen icke bringas ur funktion, förrän en annan tillfredsställande organisation kan träda i dess ställe.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och på vad sätt kostnaderna för gymnastikinspektionen vid de till folkundervisningen hörande läroanstalterna lämpligen må kunna nedbringas, utan att värden om lärjungarnas fysiska fostran försämras, samt därefter vidtaga de åtgärder, som av utredningen må föranledas.

Stockholm den 17 april 1923.

Med undersåttlig vördnad.
